

**NIEUW
LICHT
OP OUDE WOORDEN**

Marc de Klijn

NIEUW LICHT OP OUDE WOORDEN

Buijten & Schipperheijn *Motief* – Amsterdam

Deze uitgave is mede mogelijk gemaakt door Stichting Visual Perspectives,
www.stichtingvisualperspectives.nl

Colofon

ISBN: 978-94-6369-184-0

© 2022 Buijten & Schipperheijn *Motief*
Amsterdam

Behoudens uitzonderingen krachtens de Auteurswet van 1912 mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen of openbaar gemaakt, op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgevers.

Voor het maken van kopieën uit deze uitgave, ook voor zover toegestaan door de Auteurswet, zijn vergoedingen verschuldigd. Voor betaling van vergoedingen en voor toestemming voor het overnemen van gedeelten in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken wende men zich tot de uitgevers.

Aquarellen: Marc de Klijn

Gedichten: Henny van Hartingsveldt – pagina 100 en 243.

Gedichtfragmenten

Nel Benschop - pag. 247, 248, 249, 252 - *De stem uit de wolk. Verzamelde gedichten*, Kampen 1997.

Herman van den Bergh - pag. 103, 105 - *Verzamelde gedichten*, Amsterdam 1979.

Hans Bouma - pag. 104, 108 - *Op reis, om weer thuis te komen*, Kampen 1998.

Ida Gerhardt - pag. 245, 246, 250, 251. - *Verzamelde gedichten*, Amsterdam 1980.

J. Presser - pag. 102, 106, 107 - *Orpheus en Ahasverus*, Amsterdam 1969 (4).

M. Vasalis - pag. 101, *Vergezichten en gezichten*, Amsterdam 1964.

Omslagillustratie: Marc de Klijn

Omslagontwerp: Tamar de Klijn

Vormgeving: Buijten & Schipperheijn

Inhoud

Ten geleide.....	7
LECH LECHA - GA	11
WAJETSEE - HIJ VERTROK.....	29
WAJISJLACH - EN HIJ STUURDE.....	45
MIKEETS - AAN HET EINDE	65
WAJECHI - HIJ LEEFDE	83
Kesjer.....	100
BO - KOM.....	109
KI TISA - ALS JE NEEMT.....	127
WAJAKHEEL - HIJ RIEP BIJEEN.....	149
WAJIKRA - HIJ RIEP	169
TAZRIA/METSORA - BEVRUCHT/MELAATS	187
EMOR - SPREEK.....	205
PINCHAS - PINEHAS.....	225
Emmaüs.....	243
EKEV - OMDAT.....	253
REËE - ZIE.....	275
WAJELECH - HIJ GING.....	295
V'ZOT HABRACHAH - DIT IS DE ZEGEN.....	315
De betekenis van de Joodse woorden	337
Literatuur.....	339

Voor Henny

Ten geleide

Het verlangen om een boek te schrijven over een aantal parasjot is enkele jaren geleden ontstaan, nadat wij ons in Mata in Israël hadden gevestigd.

Wekelijks wordt in de synagoge een gedeelte uit de Tora gelezen en door-dacht, in combinatie met teksten uit de Haftara. Het gaat daarbij om de kern van wat God de mens heeft willen openbaren en wat wij allen ook nodig hebben om een menswaardig leven te leiden. Ieder jaar wordt steeds opnieuw in het joden-dom dezelfde cyclus gevolgd.

Mijn vrouw en ik lezen al een aantal jaren deze wekelijkse gedeelten uit het Oude Testament, de Tanach, aangevuld met teksten uit het Nieuwe Testament, de Briet Chadasja.

Het blijkt voor ons enorm verrijkend te zijn om dat ritme vol te houden, want de doorgegeven woorden van de Eeuwige laten steeds weer nieuwe aspecten zien van de aloude geschiedenis die ons in de Tora verteld wordt. Je raakt er nooit op uitgekeken. Integendeel!

Het gaat in dit boek, Nieuw licht op oude woorden, om oorspronkelijk Joods gedachtegoed in het Hebreeuws, een taal die uniek en eigenlijk ook onvertaalbaar is. Toch ga ik niet zover dat men de Bijbel uitsluitend kan lezen en begrijpen als men het Bijbels Hebreeuws beheerst.

Ik ga ervan uit dat de Eeuwige zijn openbaring voor alle volken van deze aar-de bedoeld heeft. Daarom heeft iedere vertaling recht van spreken en natuurlijk ook bestaansrecht.

Voor het schrijven heb ik gebruikgemaakt van verschillende Bijbelvertalin-gen, Nederlandse Bijbelvertalingen maar ook de Complete Jewish Bible van David Stern. Ik wil laten zien dat Tora, Haftara en het Nieuwe Testament, de Briet Chadasja, samenhangen, zelfs één geheel en één doorgaand verhaal vormen. Al dit materiaal laat verbanden zien waarvan ik vaak dankbaar gebruik heb gemaakt, maar waar ik soms ook van afwijk als dit inhoudelijk nodig is.

De teksten die ik citeer komen voornamelijk uit de Herziene Statenvertaling. Hiervoor heb ik gekozen omdat ikzelf de Hebreeuwse taal niet beheers en deze vertaling, in het algemeen, het dichtst bij de grondtekst staat.

Toch heb ik ook uitzonderingen gemaakt, met name als het taalgebruik niet

de gewenste duidelijkheid gaf om begrepen te worden. In de meeste gevallen geef ik dan aan welke vertaling ik heb gebruikt.

Voor verschillende woorden en een enkele naam heb ik fonetisch Hebreeuws gebruikt. Achter in het boek is een lijst met betekenissen van deze woorden opgenomen.

Wat mij met dit boek voor ogen staat is: recht doen aan de woorden van onze God. Het is zijn openbaring geweest aan ingewijden van zijn keuze. Deze ingewijden hebben die openbaring op schrift gezet en aan het nageslacht van de mensheid doorgegeven, waar ook ter wereld. Voor het zorgvuldig bewaren van deze kostbare erfenis mogen wij ongelooflijk dankbaar zijn. Geen 'tittel of jota' mag aan die woorden veranderd worden.

Het is een voorrecht de Bijbel in zijn geheel te lezen, te bestuderen, te herlezen, te overdenken en na te leven. Steeds opnieuw, omdat je steeds weer iets nieuws ontdekt. Ook is het uitermate verhelderend en boeiend om Bijbelpassages met elkaar te vergelijken.

Gods Woord impliceert bovendien nog iets heel anders van belang, namelijk het bestaan van een onbetwistbare en absolute waarheid. Hoe verschillend onze opinies ook mogen zijn, Gods Woord gaat daarbovenuit en is niet afhankelijk van ons begrip, laat staan van onze kritiek.

Uiteindelijk is mijn keuze gevallen op juist deze zestien parasjot, omdat ik meen dat de Bijbelse boodschap daarin wordt samengevat. Natuurlijk komt daardoor niet alles aan bod wat de moeite van het bespreken waard is. Toch denk ik dat een belangrijke hoofdlijn in dit boek wordt ontsloten en zichtbaar gemaakt. Onbevooroordeeld luisteren naar wat de Bijbel te zeggen heeft is een studiehouding die vruchten afwerpt voor wie er werkelijk voor openstaan.

Met deze zestien parasjot hoop ik uitleg te geven aan wat de Eeuwige bedoeld heeft toen Hij de mens schiep naar zijn beeld, maar ook toen Hij het volk van zijn keuze tot leven wekte.

Mijn diepe wens is dat dit boek inspirerend en verrassend is en hopelijk aanzet tot verdere studie. Vooral hoop ik dat Joden en Christenen elkaar gaan herkennen en respecteren in het geloof in één en dezelfde God. Maar ook dat wij allen in oprechte liefde tot de Schepper van hemel en aarde zijn licht mogen uitstralen en verspreiden.

Nog een enkele opmerking over de twee beeldkaternen. Ik heb geen enkele pretentie op theologisch gebied. Als beeldend kunstenaar heb ik geprobeerd, in een

blauwe en een rode serie van acht aquarellen, de thematiek van dit boek te visualiseren. Het licht verschijnt en wordt geleidelijk steeds krachtiger. De beide beeldkaternen worden ingeleid met een gedicht dat geschreven is door mijn vrouw.

Tot slot rest mij nog een dankwoord. Allereerst ben ik de Eeuwige erg dankbaar dat mijn wens in vervulling is gegaan en ik dit boek heb kunnen schrijven. Ik heb de inspiratie van zijn Geest steeds mogen ervaren. Maar ook correctie als dat nodig was, aangereikt door mensen die op mijn weg kwamen en mij voor verkeerde beoordelingen behoed hebben.

Verder ben ik heel blij dat onze Stichting Visual Perspectives met een financiële subsidie de uitgave van dit boek mogelijk heeft gemaakt. Rob en Anne, heel hartelijk dank voor jullie steun op meerdere fronten!

Mijn oprechte dank gaat uit naar Albert de Hoop, die het manuscript in wording heeft meegelezen. De vele uren die jij, Albert, aan dit werk besteed hebt zijn voor mij een grote hulp geweest. Want daardoor zijn een aantal fouten en verkeerde conclusies voorkomen.

Dankbaarheid betreft ook mijn dochter, Tamar de Klijn, die het omslag van dit boek heeft ontworpen. Ik ben daar erg blij mee, Tamar!

De toezegging van Guido Sneep die dit boek wilde uitgeven was voor mij een welkome verrassing. Tijdens onze eerste ontmoeting is mij opgevallen, Guido, dat jij en Merijn Wijma onder de indruk waren van de kleurige aquarellen. Je hebt het voorstel van een combinatie met kleurkaternen enthousiast beoordeeld. Daar ben ik jullie, Guido en Merijn, heel dankbaar voor, omdat ik als kunstenaar mede in beelden wil spreken.

De fotografie van de aquarellen is verzorgd door Ofek Ogen, waarvoor ik hem hartelijk dank.

Mijn dank gaat ook uit naar Andries Boertien, die de productie en de lay-out van dit boek voor zijn rekening heeft genomen. Dank je wel, Andries, voor dit gave resultaat!

Alle betrokkenen van uitgeverij Buijten & Schipperheijn mijn hartelijke dank!

Als laatste wil ik mijn vrouw heel erg bedanken. Henny, jij hebt mij voortdurend gesteund om deze zoektocht te voltooien. Je hebt alle hoofdstukken niet alleen meegelezen met ongelooflijk veel geduld, maar ook met veel inzicht en wijsheid dit manuscript inhoudelijk geredigeerd. Ik draag dit boek aan jou op!

februari 2022

Marc de Klijn

LECH LECHA – GA

Genesis 12:1-17:27

Jesaja 40:27-41:16

Romeinen 4

Parasja Lech Lecha is een heel belangrijk gedeelte uit de Tora, omdat het daarin gaat over God die zich openbaart aan Abraham. Bijzonder is het feit dat God hem ook als de eerste aartsvader van het Joodse volk aanwijst, gevolgd door zijn zoon en kleinzoon: 'Abraham, Izak en Jakob'.

Niet alle gebeurtenissen uit zijn leven worden vermeld – want de hoofdstukken over Abraham lopen door tot Genesis 25 – maar wel de belangrijkste. Heel uitvoerig wordt ingegaan op hoe de Eeuwige hem oproept om weg te trekken uit de stad waar hij woont, uit zijn land, zijn geboortestreek, en vooral om afscheid te nemen van zijn familie en naaste bloedverwanten.

God roept Abraham, die dan nog Abram wordt genoemd, op om op weg te gaan naar een land dat de Eeuwige hem zal aanwijzen. Naar een ander land dat ver weg ligt en dat hij helemaal niet kent. Het lijkt allemaal zeer duidelijk en overzichtelijk, maar dat is het in werkelijkheid niet. Althans niet helemaal. Er gaat iets aan vooraf.

In Genesis 11:31 wordt namelijk verteld dat Terah, de vader van Abraham, degene was die reeds op weg ging naar het land Kanaän. In de Joodse traditie wordt Terah beschreven als een vervaardiger van en handelaar in afgodsbeelden. Je kunt je dus afvragen waarom Terah uit de stad Ur vertrekt, omdat er in zijn geval geen sprake is van roeping van Godswege. Wij weten niet wat Terah in het land Kanaän te zoeken had, daarover worden ons helemaal geen bijzonderheden verteld.

Terah woonde in Ur der Chaldeeën. Als hij vertrekt gaan zijn inmiddels getrouwde zonen Abraham en Nachor met hem mee. Ook zijn kleinzoon Lot neemt Terah mee, want diens vader Haran, de derde zoon van Terah, is dan reeds overleden. Zijn schoondochter Sara, die dan nog Sarai heet, gaat mee als de vrouw van Abraham.

Waarom Terah wegtrekt richting Kanaän weten wij dus niet. Wat daarentegen wél duidelijk wordt, is dat Terah met zijn gevolg in de stad Haran aankomt en

daar blijft wonen. Hij ziet er blijkbaar van af om verder te reizen naar Kanaän. Terah sterft in Haran op uitzonderlijk hoge leeftijd: 205 jaar oud. Gezien zijn hoge leeftijd moet hij wel een uitzonderlijk lange tijd in Haran hebben geleefd: honderdvijfendertig jaar!

De vraag is nu waarom het zo belangrijk is dat Abraham uit de stad Ur der Chaldeeën wegtrekt. En ook hoe lang de periode in Haran duurt voordat hij verder trekt en het land Kanaän bereikt. Want ook Abraham blijft aanvankelijk in Haran wonen, samen met zijn vrouw Sara. En hij is al 75 jaar oud wanneer God hem persoonlijk alsnog roept om verder te reizen naar het land Kanaän.

De rabbijnse commentaren geven ons daarover geen enkele informatie. Kennelijk is de achterliggende reden of zijn de omstandigheden van deze roeping van geen enkel belang. Toch moeten wij voorzichtig zijn om dit aspect zomaar terzijde te schuiven. Ur was een stad met een hoog beschavingspeil. In contrast hiermee staan de gruwelijke mensenoffers die men heeft aangetroffen in de koningsgraven. Soms wel tot tachtig personen in één graf. Soldaten, muzikanten, slaven en slavinnen werden aan overleden koningen meegegeven in hun graf. Ur was een stad waarin afgoderij werd bedreven, waarin Sin, de godin van de maan werd aanbeden en de hemellichamen werden bestudeerd. De astrologie werd intensief beoefend.

Jozua 24:2 geeft ons uiterst weinig informatie, wanneer hij zegt dat de voorouders van de Israëlieten vroeger ten oosten van de Eufraat woonden en dat zij andere goden dienden. Dit ene zinnetje geeft ons in zoverre enig inzicht, dat het duidelijk wordt dat Abraham moest breken met de daar heersende afgoden. Een andere reden is dat God zich aan hem persoonlijk wilde openbaren. Dat is juist het uitzonderlijke van deze roeping.

Er valt over de Chaldeeën trouwens nog wel iets meer te zeggen. In Jesaja 23:13 lezen wij dat er van dat volk niets is overgebleven en dat het land tot een troosteloze ruïne is verworpen. In Jeremia 25:12-15 wordt vermeld dat de Chaldeeën moeten boeten voor de misdaden die zij hebben bedreven.

Tamelijk uitgebreid lezen we in Jeremia 51:54-58 dat Babel vernietigd zal worden en dat de legers zich vergeefs inspinnen om de strijd te overleven. De beschaving van de Chaldeeën is een afgodische beschaving, die van Godswege moet worden uitgeroeid. Het definitieve einde ervan is te lezen in het Bijbelboek Openbaring, de hoofdstukken 17 en 18.

Het breken met de afgoden is een heel belangrijk punt van Abrahams goddelijke roeping. Iets moet hem reeds duidelijk zijn geworden uit de houding van zijn vader Terah, maar ook daarover weten wij eigenlijk niets zeker.

Het belangrijkste punt van Genesis 12:1 is de roeping van Abraham en de oproep van de Eeuwige om op weg te gaan naar een onbekend land, Kanaän. Abraham wordt dus weliswaar uit Ur weggeroepen, maar hij blijft in Haran steken en dat was in ieder geval niet de bedoeling van de Eeuwige.

Hoofdzaak is dat Abraham luistert naar de Eeuwige, die hem het land zal aanwijzen waar hij mag leven in verbondenheid met God. Een God die zich later als de levende God van Israël zal manifesteren.

De conclusie ligt voor de hand: vanaf Genesis 12 is het de God van Israël die de levensloop van Abraham gaat bepalen. Dat impliceert natuurlijk dat hij alle andere goden radicaal achter zich laat en wegdoet. Hij breekt met de afgodsbeeldjes die hij zijn vader heeft zien maken en verkopen. Abraham doet uit vrije wil een zeer bewuste, radicale keuze om de God van Israël te volgen. Aan deze God zal hij gedurende heel zijn leven trouw blijven. Ook al zal dat gaan met vallen en opstaan.

De oproep die van God uitgaat heeft een geweldige impact. Niet alleen wordt Abraham weggeroepen uit de stad Ur waarin hij jarenlang heeft gewoond. Ook moet hij zijn gehele familie, zijn naaste bloedverwanten achter zich laten. En dat is waarschijnlijk een veel groter offer dan het verlaten van een geliefde stad en vertrouwde geboortestreek.

Voor ons is dat misschien wat moeilijker voorstelbaar omdat in onze tijd de gehele wereld digitaal bereikbaar is geworden. Iets daarvan kunnen wij echter wel herkennen als Jesjoea, onze Messias, een uitspraak doet over zijn familie, zijn moeder, broers en zusters.

Op verschillende plaatsen wordt in de Briet Chadasja duidelijk gemaakt dat wij een fundamentele keuze voor God moeten maken. Enkele voorbeelden kunnen dit verduidelijken.

In Mattheüs 10:34-39 lezen wij een bijna onrustbarende tekst: 'Denk niet dat Ik gekomen ben om op aarde vrede te brengen. Ik ben niet gekomen om vrede te brengen maar het zwaard. Want Ik kom een wig drijven tussen een man en zijn vader, tussen een dochter en haar moeder en tussen een schoondochter en haar schoonmoeder. De vijanden van de mensen zijn hun eigen huisgenoten! Wie meer van zijn vader en moeder houdt dan van Mij, is Mij niet waard. Wie niet zijn kruis op zich neemt en Mij volgt, is Mij niet waard. Wie zijn leven probeert te behouden zal het verliezen, maar wie zijn leven verliest omwille van Mij, zal het behouden.' Het is deze radicale keuze waarvoor Jesjoea ons stelt, maar die ook Abraham destijds moest maken toen hij door God werd weggeroepen naar een voor hem totaal onbekend land.

Een ander voorbeeld is Mattheüs 12:46-50. Terwijl Jesjoea nog met de mensen in gesprek was, dienden zich buiten zijn moeder en zijn broers aan. Ze vroegen Hem dringend te spreken.

Iemand zei tegen Hem: 'Uw moeder en Uw broers staan buiten, ze willen U spreken.' Hij antwoordde: 'Wie is mijn moeder en wie zijn mijn broers?'

Hij maakte een gebaar naar zijn leerlingen en zei: 'Zij zijn mijn moeder en mijn broers. Want ieder die de wil van mijn Vader in de hemel doet, is mijn broer en zuster en moeder.'

Ook in dit voorbeeld wordt duidelijk dat het gehoorzamen van Gods wil belangrijker is dan het trouw blijven aan de eigen familie. Het volgen van God kan zelfs een breuk binnen de familie veroorzaken! Daar zijn helaas ook vele voorbeelden van te geven.

Een laatste citaat: in Mattheüs 16:24-26 maakt Jesjoea duidelijk dat het volgen van de Messias een volledige zelfopoffering vereist. 'Want wat heeft een mens eraan als hij de hele wereld wint, maar het leven verliest?'

Het wil dus nogal wat zeggen wanneer van Abraham gevraagd wordt om heel zijn familie op te geven, om een breuk met de eigen familie te forceren om God te volgen, die hem een ver weg gelegen land belooft om daar te gaan wonen.

Het feit dat Abraham God gehoorzaamt laat zien dat hij een onbeperkt vertrouwen heeft in de Eeuwige die tot hem sprak. Het zou best eens zo geweest kunnen zijn dat Abraham al veel langer weezin voelde bij de afgoderij die hij thuis en om zich heen meemaakte en dat de stem van God hem raakte. Hoe het ook zij, het is dit vertrouwen dat de geestelijke kern uitmaakt van deze parasja. De Eeuwige zelf moet hem dit geloofsvertrouwen hebben ingeplant. Het is niet alleen de rode draad door dit tekstgedeelte, maar door de gehele Bijbel. Het is ook het onwrikbare fundament dat Paulus eeuwen later gebruikt, als hij de Bijbelse boodschap uitdraagt onder de heidenen.

Wel is het zo, dat dit geloofsvertrouwen meerdere keren door God wordt beproefd en ook verdiept moet worden. Abraham krijgt met geloofscrisis te maken. Bovendien moet hij dit geloofsvertrouwen waarmaken door een passende levenshouding, door gedrag dat daarmee overeenstemt.

Ik wijs op nog een ander aspect. Abraham moet een stem gehoord hebben die hem onmiskenbaar duidelijk heeft gemaakt dat hij moest wegtrekken richting Kanaän. Er is bij hem geen sprake van weerstand, protest of tegenzin, maar wel van ontzag en eerbied.

Of Gods stem 's nachts in een droom tot Abraham kwam of op klaarlichte dag blijft onduidelijk, en is misschien helemaal niet relevant.

In Exodus 3 lezen wij dat Mozes een brandende doornstruik van dichtbij wil onderzoeken, die door het vuur niet wordt aangetast en verteerd. De Eeuwige roept hem toe: 'Mozes! Mozes! Kom niet dichterbij en trek je sandalen uit, want de grond waarop je staat is heilig!' Dit is bepaald geen droom geweest, maar zichtbare werkelijkheid. Mozes bedekte zijn gezicht want hij durfde niet naar God te kijken.

Over die stem van God, en met name over de inhoud van de boodschap, is natuurlijk nog veel meer te zeggen. De Eeuwige doet Abraham namelijk een bijna onvoorstelbare belofte.

In de eerste plaats belooft Hij dat Abraham de stamvader van een groot volk zal worden. Die belofte wordt uitgesproken op een moment dat Abraham nog geen kinderen heeft gekregen. Want Sara was onvruchtbaar. Natuurlijk zal dat op zichzelf al het nodige verdriet hebben veroorzaakt. Als 75-jarige hoort Abraham dus dat hij de stamvader van een groot volk zal worden. Dat moet iets zijn geweest wat hij nauwelijks heeft kunnen bevatten. Deze belofte van God laat iets zien van het principe dat de Eeuwige hanteert, namelijk de uitverkiezing. Het is Gods keuze om met Abraham een bepaalde weg te gaan bewandelen, en door hem en de twee andere aartsvaders, Izak en Jakob, een groot volk te laten ontstaan, het volk Israël. Is dat niet ongehoord? Is het bijna niet ongeloofwaardig te noemen?

Is zoiets trouwens niet al eerder in de geschiedenis voorgekomen? Dat is zeker het geval!

In Genesis 6 lezen wij het deprimerende verslag van de mensen op aarde die in de ogen van de Schepper allemaal slecht zijn en ook dat al hun plannen en bedenkensels slecht zijn. Ze zijn slecht omdat zij totaal geen rekening houden met God, laat staan dat zij Hem gehoorzamen. De Eeuwige krijgt spijt dat Hij de mensen heeft geschapen, want zij leven niet zoals Hij dat bedoeld had. Hij voelt zich diep gekwetst.

De Eeuwige is zijn oorspronkelijke heilsplan begonnen met de eerste mens Adam, die Hij in de hof van Eden plaatste. Vanwege hun ongehoorzame hoogmoed werden Adam en Eva uit dat paradijs verdreven. Met alle verschrikkelijke gevolgen die deze straf met zich meebracht. De zondvloed maakt later een einde aan het eerste mensengeslacht, maar alleen Noach wordt door God rechtvaardig geoordeeld en mag blijven leven. Noach is een rechtvaardige omdat hij wandelt met God en omdat hij de Eeuwige betreft in alle beslissingen die hij in zijn leven

moet nemen. Ook al weet de Eeuwige hoe de mensheid zich zal gaan gedragen, dat ze zich van Hem af zal keren, toch komen wij in de Bijbel steeds weer voorbeelden tegen waaruit blijkt dat God de mens opnieuw een kans geeft. God geeft niet op waar mensen al lang zouden hebben afgehaakt.

De Eeuwige neemt zich dus voor om alle mensen die Hij heeft geschapen te vernietigen, want de hele schepping is in zijn ogen op een mislukking uitgelopen. Alleen Noach vindt genade bij God. In Noach ziet God een nieuwe kans. Met hem alleen wil de Eeuwige een nieuwe mensheid tot stand brengen. Maar waarom Noach? Was Noach dan zo uitzonderlijk? Waarom hij als enige? Kwamen er helemaal geen andere tijdgenoten in aanmerking?

Genesis 6:9 vertelt ons dat Noach een rechtschapen man was en dat hij in zijn tijd inderdaad de enige was die een voorbeeldig leven leidde in nauwe verbondenheid met God. Zoiets lezen wij helemaal niet over Abraham. God geeft Noach duidelijke aanwijzingen om zijn leven en dat van zijn familie te redden.

De hele aarde wordt verzwoegen door de zondvloed, een van de meest dramatische gebeurtenissen die in de Bijbel beschreven worden. Noach, zijn vrouw, zijn zonen en schoondochters worden gered door in de ark te gaan, de ark waarin ook alle dieren waren ondergebracht.

Ruim tien maanden later, als de aarde drooggevalen is, begint de Eeuwige met Noach een nieuw leven, zoals Genesis 9:1-17 vermeldt. God belooft hem met het teken van de regenboog dat het leven op aarde nooit meer door water zal worden verzwoegen.

Om een lang verhaal kort te maken: opnieuw gaat het mis. De nakomelingen van Noach bouwen in de vlakte van Sinear de toren van Babel die tot in de hemel moet reiken. De Eeuwige doorkruist dit plan en veroorzaakt een grote spraakverwarring, zodat de bouwlieden elkaar niet meer kunnen verstaan. Het bouwproject loopt spaak en alle mensen worden over de hele aarde verspreid.

Wat wij van deze eerste hoofdstukken uit Genesis kunnen leren is het feit dat uit één stamvader inderdaad een groot volk kan ontstaan. Dat kunnen wij in Genesis 10 uit de vele nakomelingen van Noach opmaken. God is in staat om talloze nakomelingen te geven en dus ook een geweldig talrijk volk te laten ontstaan en zelfs vele volken. Daaruit is af te leiden dat Gods belofte aan Abraham weliswaar bijzonder, maar ook weer niet zo uitzonderlijk is. God is een almachtig God en al wat Hij wil gebeurt.

Maar er is wel een belangrijk verschil tussen Noach en Abraham. Noach is door de Eeuwige uitgekozen omdat hij als een rechtvaardige in verbondenheid met zijn Schepper leeft en dat bewezen heeft door een voorbeeldig leven te leiden.

Zoiets kan van Abraham niet gezegd worden, althans niet op het moment dat hij door God wordt geroepen. Abraham moet zijn verbondenheid met God nog bewijzen. Zijn trouwe gehoorzaamheid moet nog blijken uit zijn daden.

Een tweede bijzondere belofte van God is, dat Abraham gezegend zal worden en dat hij aanzien zal verwerven. Zelfs dat hij een bron van zegen zal zijn en dat hij zich als zodanig moet gedragen. Niet alleen voor zichzelf en zijn familie maar ook voor zijn omgeving en zelfs nog veel verder.

De zegen die Abraham hier wordt toegezegd blijkt met name van grote betekenis te zijn voor alle andere volken. Want de Eeuwige zegt dat wie Abraham zegent ook zelf gezegend zal worden, en wie Abraham vervloekt zelf ook vervloekt zal worden.

De Eeuwige zegt ook: 'Door u zullen alle geslachten van de aardbodem gezegend worden.' De NBV vertaalt hier: 'Alle andere geslachten op aarde zullen wensen zo gezegend te worden als jij' – maar de grondtekst zegt dat alle geslachten *in* Abraham zullen worden gezegend. Van wensen is geen sprake.

Hier wordt iets geprofeteerd wat heel moeilijk te verteren is. Want er wordt gezegd dat het lot van de mensen op aarde in feite bepaald wordt door, of zelfs afhankelijk is van hun houding ten opzichte van het volk Israël dat God door Abraham wil laten ontstaan: het uitverkoren Joodse volk.

Het betekent dat er van meet af aan een fundamenteel verschil tussen de mensen zal bestaan, dat de wereld zal bestaan uit Joden en niet-Joden. Er is geen sprake van gelijkwaardigheid der volken. Integendeel. Deze uitverkiezing, van dat ene bijzondere volk, wekt afgunst, jaloezie en haat. Uitverkiezing is een principe dat mensen eigenlijk niet, of maar heel moeilijk kunnen accepteren. Het scheidt verwijdering.

Als God dus zegt dat andere volken in Abraham gezegend zullen worden, dan moeten wij eerst nog ontdekken of die volken deze keuze van de Eeuwige accepteren. Het feit dat één volk boven andere volken wordt gesteld, roept per definitie jaloezie op. Helemaal geen acceptatie, laat staan respect, bewondering of liefde. Bovendien kan de uitverkiezing ook nog angst aanjagen, zoals de beruchte en vervalste *Protocollen van de Wijzen van Zion* wel hebben bewezen. Het gaat hier om een volkomen bij elkaar gelogen document, waarop Adolf Hitler zich baseerde toen hij vastbesloten was om het gehele Joodse volk uit te roeien. Tussen haakjes: dit leugenachtige document wordt ook vandaag nog steeds gelezen en gebruikt om het volk Israël in een kwaad daglicht te stellen.

Van belang is echter om te beseffen dat zowel de niet-Joodse volken als het Joodse volk zelf op de juiste wijze met deze goddelijke uitverkiezing behoren om te gaan. Het is de blauwdruk van de Eeuwige voor een menswaardige samenleving waarin vrede en gerechtigheid opbloeien. Maar dat is nu juist het pijnlijk gevoelige punt: het heeft helaas altijd weer tot hartverscheurende misverstanden en drama's geleid, tot vandaag de dag toe!

Wat met deze belofte echter impliciet wordt gegeven, is het bestaan en vooral het ontstaan van het Joodse volk als zodanig. Niet alleen het heil van dít volk staat de Eeuwige voor ogen, maar ook het heil van de hele wereld, van alle volken op aarde. Er staat immers geschreven: 'Door u zullen alle volken der wereld gezegend worden.' Het bestaan, de opdracht en de werkzaamheid van het Joodse volk is voor heel de wereld van essentieel belang.

Dát heilsplan staat de Eeuwige voor ogen als Hij Abraham wegroept richting Kanaän.

Maar daarmee wordt het ons ook veel duidelijker waarom Abraham aan de oproep van God gehoor gaf. Hij gehoorzaamde niet alleen Gods stem uit ontzag, omdat hij die in Ur of Haran nooit eerder had gehoord. Hij werd ook aangetrokken door de geweldige beloften van God. Op deze beloften is Abraham zijn hele leven blijven vertrouwen. Het moet niet alleen een geweldig vooruitzicht voor hem geweest zijn, maar ook een buitengewone eer die hem werd gegund.

Abraham vertrekt dus met zijn vrouw Sara en met Lot uit Haran en zij bereiken het beloofde land Kanaän. Over die lange tocht zelf wordt geen enkele mededeling gedaan. Abraham trekt het land Kanaän door tot de stad Sichem. Ook al wordt het land bewoond door de Kanaänieten, toch belooft God dit land als een eeuwig bezit aan de nakomelingen van Abraham. Dit moet op zijn minst een gevoel van bevreemding bij hem gewekt hebben. Niet alleen omdat het hierbij gaat om verre toekomstmuziek, maar ook omdat hij als 75-jarige nog steeds kinderloos is. Menselijkerwijs gesproken is er nauwelijks meer kans op nageslacht. Bovendien zal Abraham zich hebben afgevraagd wat er met de verschillende volken in Kanaän zal gaan gebeuren. Het allerbelangrijkste voor hem is echter het gegeven dat Sara tot op dat moment nog steeds kinderloos is en dit heeft hem jarenlang vele zorgen gebaard.

Niettemin bouwt Abraham in Sichem een altaar voor de Eeuwige, op de plaats waar God hem is verschenen. Ook in Bethel bouwt Abraham een altaar en roept daar de naam van God aan. Hij doorkruist het land van noord naar zuid

en van oost naar west. Steeds wordt er een altaar gebouwd. Dat gebeurt niet om overal heilige plaatsen te stichten of een eredienst in te stellen. Het is een teken dat Abraham het beloofde land in bezit neemt. Maar tegelijkertijd wijdt hij het land aan God: het is heilig land.

Maar dan krijgt Abraham te maken met een werkelijke geloofscrisis. Het is een van de meerdere beproevingen die Abraham moet doorstaan om te bewijzen dat zijn geloofsvertrouwen méér is dan een oppervlakkige en voorbijgaande bevlieging. Genesis 12:10 vertelt ons dat er in Kanaän een zware hongersnood uitbreekt waardoor het overleven onmogelijk wordt.

Abraham wordt gedwongen om uit te wijken naar Egypte, maar dit land blijkt niet de oplossing voor zijn voortbestaan te bieden. Abraham is erg bang dat de Egyptenaren hem zijn beeldschone vrouw Sara zullen afnemen en hemzelf zullen doden. Menselijk geredeneerd niet helemaal ten onrechte, maar zijn angstige voorgevoelens bewijzen dat Abraham nog niet voor de volle honderd procent op de Eeuwige vertrouwt. De farao neemt Sara tot vrouw omdat men hem verteld heeft dat zij de zuster van Abraham is.

Vervolgens wordt de farao met zware rampen belaagd, vanwege deze inbezitneming van Sara. Woedend roept hij Abraham ter verantwoording, geeft hem Sara terug en jaagt hem onverwijld het land uit. Abrahams leugen om ongedeerd te blijven heeft hem een scherp verwijt opgeleverd. Hij zal zich enorm geschaamd hebben, maar materieel gezien is hij er bepaald niet op achteruitgegaan.

Abraham keert terug naar Bethel en daar scheiden zich de wegen van Lot en Abraham, omdat er te weinig land beschikbaar is voor het grazende vee. Lot besluit in het vruchtbare dal van de Jordaan te gaan wonen. Hij is argeloos naïef als hij zich in de stad Sodom vestigt, en is zich op dat moment nog niet bewust van de perverse moraal die de inwoners erop nahouden. In II Petrus 2:7 lezen wij dat de rechtvaardige Lot zwaar leed onder de losbandige levenswandel van de wettelozen in Sodom, maar toch door God is behouden.

In Genesis 14 wordt verteld dat Lot met heel zijn bezit tijdens een inval meegevoerd wordt door vijandelijke legers. Abraham komt Lot te hulp met een kleine groep van 318 gewapende huisgenoten, hij achtervolgt de legers van de verschillende stadvorsten en bevrijdt Lot. Dit alles vindt plaats voordat de steden Sodom en Gomorra door de Eeuwige worden uitgewist. Heel ontroerend wordt ons daarbij in Genesis 19 meegedeeld dat Abraham uiteindelijk pleitte voor slechts tien onschuldige en rechtvaardige mensen in Sodom. Natuurlijk heeft hij daarbij Lot

en zijn gezin voor ogen. God heeft deze smeekbede van Abraham verhoord, in die zin, dat Lot en de zijnen de stad Sodom mochten verlaten, voordat deze steden werden verwoest.

Dit hoofdstuk is echter nog om een heel andere reden van belang, omdat Abraham koning Melchizedek van Salem ontmoet. Deze persoon doemt op uit het niets, kent geen voorgelacht of nageslacht, hetgeen vreemd is, iets bovennatuurlijks. Melchizedek wordt een priester van God genoemd. In Hebreëen 7:1-3 wordt uitvoerig op diens betekenis als 'hogepriester voor eeuwig' ingegaan. Ik citeer: 'Want deze Melchizedek, koning van Salem, priester van de allerhoogste God, die Abraham bij zijn terugkeer na het verslaan van de koningen tegemoetkwam en hem zegende, aan wie ook Abraham een tiende van alles gegeven heeft, is voor eerst volgens de uitlegging van zijn naam: koning der gerechtigheid, vervolgens ook koning van Salem, dat is koning van de vrede: zonder vader, zonder moeder, zonder geslachtsregister, zonder begin van dagen of einde des levens en, aan de Zoon van God gelijkgesteld, blijft hij priester voor altoos.'

Melchizedek is te zien als een prefiguratie van de Messias. Wellicht als de Messias in eigen persoon. Onder meer zijn naam en tijdloosheid wijzen daarop: koning van vrede en gerechtigheid. Koning bovendien van de stad Salem die later Jeruzalem zal worden genoemd. De stad waarin God zijn naam wil vestigen.

Hij spreekt een zegen over Abraham uit en gebruikt daarbij ook de symbolen van brood en wijn. In deze vijandige regio is er blijkbaar dus een priester-koning die ook in de God van Israël gelooft. Het gebaar van deze zegen heeft diepe indruk op Abraham gemaakt, als Melchizedek de volgende woorden uitspreekt: 'Gezegend zij Abraham door God de Allerhoogste, Schepper van hemel en aarde. Gezegend zij God de Allerhoogste die uw vijanden aan u uitleverde!' Abraham draagt ook tienden af aan Melchizedek van alle buitgemaakte bezittingen. Melchizedek zegen Abraham niet alleen omdat hij zijn vijanden heeft overwonnen, maar vooral omdat hij het leven van zijn bloedverwant Lot heeft gered. Het feit dat Abraham zich ingespannen heeft om Lot en de zijnen te redden, is uitzonderlijk, omdat hij overwon met een klein groepje huisgenoten. Over dat feit wordt echter nauwelijks mededeling gedaan. Die overwinning en nachtelijke bevrijding van Lot is een genade geweest van God, en ook een goedkeuring van de Almachtige na het rampzalige gebeuren in Egypte.

De actie van Abraham is enigszins vergelijkbaar met de inzet van Elie Wiesel die zich het lot heeft aangetrokken van de miljoenen Joden in de voormalige

Sovjet-Unie, zoals hij heeft beschreven in zijn aangrijpende boek *De Joden van de stilte*. Mede daardoor konden 800.000 Joden emigreren naar Israël.

Abraham heeft zijn rechtvaardigheid hiermee bewezen, en ook deze daad wordt hem in ieder geval ten goede aangerekend.

Ik wijs nog op Johannes 8:33-58, waar staat dat Jesjoea een heftig gesprek had met de farizeeën over Abraham. Jesjoea zegt dat deze aartsvader zich verheugde in de komst van de Messias en zich met name verheugde toen hij die meemaakte, zoals vers 57 aangeeft. Het geloof van Abraham is een geloof in de vrede en gerechtigheid van de Messias. Het maakt zeer aannemelijk dat Abraham in Melchizedek de Messias heeft ontmoet.

Na deze gebeurtenis belooft de Eeuwige Abraham opnieuw een groot volk en nageslacht. Maar ditmaal spreekt Abraham in bedekte termen zijn groeiende twijfel over deze belofte uit. Abraham zegt tegen de Eeuwige dat het zinloos is wanneer God hem beloont met allerlei erfelijke bezittingen terwijl hijzelf kinderloos is gebleven. Toch belooft God met nadruk dat Abraham werkelijk een bloedeigen zoon zal krijgen.

Op dit punt staat er in Genesis 15:6 een uiterst belangrijk zinnetje. Namelijk: 'Abraham geloofde de Eeuwige en God rekende het hem toe als een rechtvaardige daad.'

Paulus zal dit punt eeuwen later aanmerken als het onbetwistbare gegeven dat Abrahams geloof ten volle werd gehonoreerd, zelfs nog voordat het bevestigd zou worden door de besnijdenis. Daarmee wordt immers een brug geslagen naar het geloof van de andere, niet-Joodse volken. Bovendien wordt het geloof in God hier door de Eeuwige zelf als een rechtvaardige daad gezien. Dat is met name voor orthodoxe Joden een heftig discussiepunt, tot op de dag van vandaag.

Maar ook het grondbezit van het beloofde land Kanaän heeft Abraham vele zorgen gebaard. Abraham is er namelijk niet zeker van hoe hij, maar vooral zijn nageslacht dit als eigen grondbezit zal verwerven. Hij wordt hierover door angstige dromen gekweld, omdat het in bezit nemen van grondgebied met heftige strijd en met veel bloedvergieten gepaard zal gaan. De Eeuwige openbaart hem daarop dat zijn nageslacht vierhonderd jaar in een vreemd land, te weten Egypte, zal wonen, maar daarna naar het beloofde land zal terugkeren. Abraham wordt dus enerzijds gerustgesteld, maar moet er tegelijkertijd rekening mee houden dat er nog eeuwen overheen zullen gaan voordat zijn nageslacht werkelijk in het beloofde land zal wonen.

De belofte van een zoon blijft de eigenlijke en ook voortdurende zorg van Abraham. Sara komt na tien jaren op het idee om haar slavin Hagar door Abraham zwanger te laten maken. Het feit dat Abraham hierin toestemt laat zien dat zijn geduld opdraakt en dat hij als het ware God een handje wil helpen. In ieder geval is zijn vaste vertrouwen op God die hem een eigen zoon heeft beloofd door de jaren heen aan het wankelen gebracht. Het is een van de meerdere geloofsbeproevingen die Abraham te boven moet komen.

Hagar wordt inderdaad zwanger. Maar vanaf dat moment wordt Hagar treiterig spottend en beledigend tegen Sara vanwege haar kinderloosheid. In die mate dat Sara, als reactie daarop, Hagar het leven ondraaglijk maakt, waarop de slavin wegvlucht.

God blijkt begrip te hebben voor de pijnlijke vernederingen die Sara moest doorstaan, maar Hij bekommert zich ook om Hagar, die Hij laat weten dat zij naar haar meesteres moet terugkeren.

In Genesis 17 wordt de naam van Abram veranderd in Abraham, met als reden dat Abraham na zoveel jaren werkelijk de stamvader van een groot volk zal worden. De naam Sarai wordt veranderd in Sara omdat zij inderdaad een zoon zal gaan baren.

Van groter belang is dat de Eeuwige expliciet met Abraham een verbond sluit, waaraan Hij ook specifieke voorwaarden verbindt. In vers 9-14 wordt de besnijdenis beschreven, die bestaat uit het verwijderen van de voorhuid van het mannelijk geslachtsdeel. De besnijdenis is het onmiskenbare zichtbare teken dat Joden een eeuwig verbond met hun God hebben. Het geldt bovendien voor alle vreemdelingen, voor zover zij als slaven door Abraham gekocht zijn of tot zijn familie zijn gaan behoren. Wie niet besneden is moet uit de gemeenschap gestoten worden, omdat dit gezien wordt als een aantasting of verbreking van het verbond.

Genesis 17 is een ontroerend hoofdstuk omdat Abraham weet en beseft dat hij en Sara geen kinderen kunnen krijgen, menselijkerwijs gesproken. Toch belooft de Eeuwige Abraham opnieuw dat hij werkelijk een bloedeigen zoon zal krijgen die Izak genoemd zal worden. Met het noemen van deze naam is de belofte van God veel concreter geworden. Maar Abraham kan zijn oren niet geloven. De geboorte van een eigen zoon, boven alle waarschijnlijkheid en menselijke mogelijkheden uit, is voor hem een totaal onbegrijpelijk wonder. Abraham blijft dan ook als mens redeneren als hij tot God zegt: 'Ik zou al gelukkig zijn als Ismaël onder Uw bescherming mocht staan', want – voeg ik daaraan toe – Ismaël is mijn zoon, ook al is hij door Hagar en niet door Sara ter wereld gekomen.

De Eeuwige voelt zich niet beledigd en wordt hierom niet kwaad of verontwaardigd, maar toont begrip voor Abraham en zijn redenering. God besluit om Abraham te verhoren en ook Ismaël te zegenen met een groot nageslacht. Hij voegt er echter aan toe, 'Mijn verbond zal Ik voortzetten met Izak', een zoon die Sara zal baren, volgend jaar omstreeks dezelfde tijd. Het is een gebeurtenis die door drie engelen precies één jaar voor de geboorte van Izak wordt bevestigd.

Het verbond dat de Eeuwige met Abraham en zijn nageslacht sluit is een eeuwig verbond. Een verbond dat door God niet wordt verbroken en van zijn kant gezien voor de mens ook geen enkel negatief gevolg heeft. Anderzijds is het vanuit menselijk oogpunt gezien wel degelijk mogelijk om het verbond te verbreken, te schenden of te ontwijken, zoals de geschiedenis van het volk Israël ook inderdaad vaker te zien geeft. Daarom is er in de Bijbel ook sprake van een vernieuwing van het verbond, omdat het gesloten verbond is aangetast, beschadigd door overtredingen.

De profeet Jeremia zegt in hoofdstuk 31 daarover het volgende: 'De dag zal komen dat Ik met het volk van Israël (het noordelijk tienstammenrijk) en het volk van Juda (het zuidelijk tweestammenrijk) een nieuw verbond sluit, een ander verbond dan Ik met hun voorouders sloot toen Ik hen bij de hand nam om hen uit Egypte weg te leiden. Zij hebben dat verbond aangetast hoewel ze mij toebehoorden.'

Hoewel het Joodse volk het verbond met God heeft beschadigd door tal van overtredingen, blijft er toch een hoopvolle toekomst voor de Israëlieten. Zij worden gestraft, zwaar gestraft zelfs, maar het volk Israël wordt niet verstoten, of door de christelijke kerk vervangen vanwege het verwerpen en laten doden van de Messias. De ballingschap en de verstrooiing over de gehele wereld zijn niet het laatste woord over het volk Israël. Vrijwel alle profeten zijn positief over Israëls herstel en de terugkeer naar het door God beloofde thuisland. Die totale ommekeer is overigens niet hun eigen verdienste, maar een genade van de Almachtige. Het is de levende God van Israël die zijn verbond vernieuwt, zoals Jeremia duidelijk aangeeft.

Het is diezelfde God van Israël die de Israëlieten duidelijk moed insprekt als wij de Haftaratekst van Jesaja 40:27-41:16 erbij betrekken. God zegt tegen zijn volk: 'Jij bent mijn dienstknecht. Jou heb Ik gekozen. Ik heb je niet afgewezen. Allen die zich fel tegen je keerden zullen bespot worden en te schande staan. Zij die jou bestreden worden tot niets verpulverd en zullen te gronde gaan. Zij

die jou onderdrukten zal men tevergeefs zoeken. Zij bestaan niet meer. Zij zijn verdwenen in het niets, want Ik ben de Eeuwige, jouw God! De Heilige van Israël is jouw bevrijder. Je zult juichen om de Eeuwige en jezelf om de Heilige van Israël gelukkig prijzen.'

De Bijbel is een boek over de omgang van God met zijn eigen volk. Het is natuurlijk ook een boek over de geschiedenis van het Joodse volk. En die geschiedenis is niet bepaald iets om trots op te zijn. Want de Tanach is in geen enkel opzicht een heldenepos zoals de *Ilias* van Homerus, ook al komen er veel opzienbarende geloofsdaden en wonderbaarlijke gebeurtenissen in voor. De Bijbel laat de afgang, de teloorgang, de vernietiging van het Joodse volk zien – gesproken naar de mens.

De Bijbelse geschiedenis loopt niet van een nulpunt naar een climax, maar precies andersom. Als wij koning David en zijn regering als hoogtepunt kiezen en als een bloeiperiode van Gods volk beschouwen, dan is de regering van koning Zedekia te zien als het allerdiepste dieptepunt. Israël wordt in ballingschap meegevoerd en eeuwen later worden Israël en Juda als gezamenlijke eenheid van het volk Israël over de gehele wereld verstrooid.

Einde verhaal. De christelijke kerk heeft de roeping van het volk Israël overgenomen, zou je zeggen... Als tegenwicht mag ik echter de profeten als getuigen oproepen. Zij immers laten een toekomstige ommekeer zien en een herleving of eerherstel van Israël.

Vandaag lijkt het perspectief dat de profeten bieden werkelijkheid te worden. De terugkeer van Joden van over heel de wereld naar hun oorspronkelijke thuisland is immers in volle gang. En deze terugkeer is zelfs al begonnen aan het einde van de negentiende eeuw. Maar aan dit hoopvolle perspectief moet wel worden toegevoegd, dat het Joodse volk voor zijn uitverkiezing een onnoemelijk zware prijs heeft moeten betalen.

Ik kom uiteindelijk weer terug bij het uitgangspunt van deze parasja. Namelijk bij de roeping van Abraham, met wie God zijn oorspronkelijke heilsplan heeft voortgezet. De Eeuwige had immers reeds voor de grondlegging der wereld zijn heilsplan bedacht. Wij lezen in Paulus' brief aan de gemeente van Efeze (1:4) dat Israël, zijn uitverkoren volk, Hem toen reeds voor ogen stond. Met de roeping van Abraham gaat de Eeuwige zijn heilsplan concreet maken. Dat heilsplan krijgt bovendien een geweldige extra dimensie wanneer het wordt uitgebreid tot de gehele wereld.

Daarom sluit ik af met een indrukwekkende en leerzame tekst over Abraham uit Romeinen 4, die David Stern aanbeveelt te lezen bij dit Toragedeelte.

Het is de moeite waard om Romeinen 4:1-25 in zijn geheel te lezen, want wat beknopt door Paulus wordt samengevat, hebben wij aan de hand van de parasja zojuist doorgenomen. Ik citeer dit gedeelte niet uit de HSV maar uit de Groot Nieuws Bijbel, omdat het om begrijpelijke gedachten gaat die in verstaanbaar Nederlands worden uitgedrukt:

Paulus zegt: 'Hoe ging het dan bij onze stamvader Abraham, zo kunnen wij Joden ons afvragen? Als hij gerechtvaardigd werd om wat hij deed, dan had hij iets om zich op te beroemen. Maar voor eigen roem was tegenover God geen plaats. Want wat zegt de Schrift? Dit: Abraham geloofde God en God verklaarde hem daarom rechtvaardig. Iemand die iets presteert krijgt zijn loon niet uitbetaald als een gunst, maar als iets waarop hij recht heeft. Maar als iemand zonder iets te presteren gelooft in God, die de goddeloze rechtvaardigt, dan is het zijn geloof waarom hij rechtvaardig wordt verklaard. Dat is ook de opvatting van David: hij prijst de mens gelukkig die door God rechtvaardig wordt verklaard zonder tegenprestaties: 'Gelukkig de mensen aan wie God hun misstappen vergeeft en van wie Hij vergeet wat zij misdaan hebben! Gelukkig ben je als de Heer je niets ten laste legt!'

Geldt deze lof van David alleen voor wie besneden zijn, of ook voor wie het niet zijn? Wij zeiden al: om zijn geloof werd Abraham door God rechtvaardig verklaard. Maar op welk moment deed God dat? Was het voor of na de besnijdenis van Abraham? Ervoor, en niet erna! Het teken van de besnijdenis ontving Abraham pas later, als bezegeling van het feit dat God hem gerechtvaardigd had om zijn geloof op een moment dat hij niet besneden was. Zo werd hij de vader van alle mensen die niet besneden zijn maar wel geloven, om daardoor rechtvaardig verklaard te worden. Tegelijk werd hij ook de vader van de mensen die besneden zijn, en wel van hen die niet alleen besneden zijn, maar ook gaan in het spoor van het geloof dat onze vader Abraham al had toen hij nog niet besneden was.

God beloofde aan Abraham en zijn nakomelingen dat de wereld hun zou toebehoren. Maar deze belofte was niet gedaan omdat Abraham de wet onderhield, maar omdat hij om zijn geloof door God werd gerechtvaardigd. Want als we van God iets kunnen krijgen door de wet te onderhouden, heeft het geloof niets meer te betekenen en wordt de belofte van God uitgehold. Want de wet brengt mee dat God straft, maar waar geen wet is, kan ze ook niet overtreden worden. De belofte steunt dus op het geloof. Daaruit blijkt dat de belofte een vrije gave van God is en door Hem zeker gesteld is voor alle nakomelingen van Abraham. Dat zijn niet alleen zij die de wet hebben, het volk Israël, maar ook zij die net als Abraham geloven. Abraham is de vader van ons allemaal. Zo staat het

ook geschreven: Ik heb u vader gemaakt van vele volken. Dat is hij in de ogen van God, in wie hij geloofde, God die de doden weer levend maakt en door zijn woord doet ontstaan wat niet bestond. Hoewel er geen hoop meer was bleef Abraham toch geloven en hopen. Zo werd hij de stamvader van vele volken, volgens Gods eigen woorden: ‘Talrijk zullen uw nakomelingen zijn.’

Abraham was al honderd jaar oud maar geen ogenblik verzwakte zijn geloof in God als hij dacht aan zijn uitgeleefde lichaam en aan Sara’s onvruchtbaarheid. Hij twijfelde niet aan Gods belofte, zijn geloof liet hem nooit in de steek. Hij werd er alleen maar in gesterkt. Zo bracht hij eer aan God. Hij was er diep van overtuigd dat God ook kon doen wat Hij beloofd had. Daarom werd Abraham rechtvaardig verklaard.

Maar deze woorden zijn niet voor hem alleen neergeschreven, maar ook voor ons. Ook wij worden rechtvaardig verklaard, omdat we geloven in Hem die onze Heer Jesjoea uit de dood heeft opgewekt. Jesjoea die om onze zonden is uitgeleverd en is opgewekt om ons te rechtvaardigen.’

Ik sta nog een moment stil bij de wonderbaarlijke geboorte van Izak, de lang beloofde zoon die Abraham en Sara toch echt hebben gekregen. Wij geloven in een God die Jesjoea uit de dood heeft opgewekt, in een God die het leven gescha- pen heeft uit het niets, in een God die zelfs uit de dood nieuw leven kan doen ontstaan. Menselijkerwijs gesproken was het onmogelijk dat Abraham met Sara een zoon kon krijgen. Laat staan een ontelbaar nageslacht kon verwekken of de stamvader worden van het Joodse volk.

Zou deze wonderbaarlijke, bovennatuurlijke geboorte van Izak ook niet een voor- afbeelding van de maagdelijke geboorte van onze Messias kunnen zijn? Gods Geest is tot alles in staat. Hij is werkelijk almachtig en zelfs in staat om de natuurwetten zijn wil op te leggen. Wij mensen hebben alleen de geestelijke be- reidheid nodig om Gods Woord te ontvangen en het onbevangen te geloven. En uiteraard ernaar te leven. Vaak is dat een leerproces, waarbij erkend moet worden dat de wetenschap, of onze ervaring, niet altijd het laatste woord heeft.

Abraham moet beseft hebben dat hij zijn zoon Izak op een bovennatuurlijke wijze had ontvangen. Want naar menselijke maatstaven gerekend was een dergelijke geboorte onmogelijk. Dat verklaart wellicht hoe het kon gebeuren dat Abraham zonder aarzelen zijn zoon weer kon afstaan, toen de Eeuwige hem opdroeg Izak te offeren. De bereidheid tot dit offer is de laatste en beslissende test geweest voor

Abrahams geloof. Maar dit keer heeft Abraham de beproeving glansrijk doorstaan. Want hij was ervan overtuigd dat de Eeuwige Izak weer tot leven kon wekken.

In Hebreëën 11:17-19 lezen wij dat Abraham ervan overtuigd was dat hij zijn enige zoon uit de offerdood weer terug zou ontvangen. Met die woorden bemoedigt de brieveschrijver gelovige Joden die hun hart hebben opengesteld voor de Messias – die immers door toedoen van de Eeuwige uit de dood is opgestaan – dat ook zij aan die opstanding zullen deelhebben. Hij maakt dus duidelijk dat de opstanding ook voor waarachtig gelovigen een realiteit is.

De parasja gaat over de jarenlange weg die Abraham – vanaf zijn roeping – met God heeft bewandeld en hoe hij toch niet bedrogen uitkwam. Wij mogen opmerken dat Abraham in zijn geloof een ontwikkeling heeft doorgemaakt, een geloofsweg heeft bewandeld, en dat zijn geloof een inspiratiebron voor zeer velen is geworden.